

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Te denska izdaja letno 50 lir. Plača in tofi se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25.52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak torek in petek

Liubliana, torek 11. januarja 1944

Preis - Cena L 0'80

Delavski nasveti za izboljšanje obratov

Važno načelo nemškega gospodarstva je vzajemnost med vodstvom in uslužbenstvom obrata ali, kakor je bolj točno izraženo, med voditelji in spremstvom. Ta vzajemnost se dobro in koristno izraža ter udejstvuje tudi na ta način, da mnoga nemška državna in privatna podjetja razpisujejo nagrade za nasvete, po katerih naj bi se obratovanje izboljšalo in pospešilo. Ti natečaji veljajo predvsem za uslužbenstvo in več ko 70 odstotkov nasvetov za izboljšanje obratov pride vsakokrat iz delavskih vrst. Nedavno smo po statističnih podatkih navedli nekaj letnih pregledov in rezultatov takih natečajev, zdaj nam pa »Völkischer Beobachter« nudi nekaj podatkov, kako se nasveti delcev in uslužbencev uveljavljajo v rudarstvu in v industriji letal.

V neki reviji je bil objavljen natečaj za tri rudniška podjetja in v določenem roku šestih tednov je prišlo 554 nasvetov, od katerih je bilo 47 odstotkov nagrajenih. Nekateri odgovori in nasveti vsebujejo izume, ki bodo patentirani. Nasveti so prišli iz vseh strok in krogov uslužbenstva. Po strokah so sprejeti predlogi razdeljeni takole: 25 odstotkov od rudarjev, 5 odstotkov od paznikov, 40 odstotkov od mehanikov in kovinarjev, 10 odstotkov od tovarniških delavcev, 1 odstotek od trgovskih uslužbencev. S posebno dobrim nasvetom se je izkazal neki rudarski vajenec, ki je odvoz premoga poenostavil tako, da ga namesto treh delavcev nadzoruje lahko en sam vajenec.

Tudi industrija letal se mora zahvaliti nasvetom svojega uslužbenstva za razne olajšave dela ter za znatne prihranke pri materialu. Šestdnevni natečaj Junkersovih obratov je dosegel rekordno število 312 dobrih nasvetov iz vseh vrst uslužbenstva. Za naprave, instrumente in orodje velja 106, za dela letal 60, za delovne metode 38, za delavska vprašanja 28, za organizacijo in administracijo pa 23 nasvetov. Več ko polovica dobrih in koristnih nasvetov je bilo takoj izvedljivo. V enomesečnem natečaju pa je bilo 4600 nasvetov. 75 odstotkov je bilo dobrih, nad 50 odstotkov pa praktično takoj izvedljivih. Nad 100 uslužbencev je dalo že po pet dobrih nasvetov, nad 20 pa deset, eden pa je dobil pri zadnjem natečaju nagrado za svoj 59. nasvet.

Delavski nasveti za izboljšanje obratovanja imajo v zadnjem času še večjo korist zaradi tega, ker je med obrati uvedena zamenjava odgovorov, ki jih dobivajo za svoje razpise. Na ta način se marsikateri dobri nasveti, ki v domačem podjetju niso izvedljivi, koristno uveljavijo v kakem drugem obratu.

Nova romunska podjetja

V tretjem četrtletju 1943. je bilo v Romuniji ustanovljeno 28 delniških družb s kapitalom 335 milijonov, 18 trgovskih podjetij s kapitalom 71 milijonov ter 10 industrijskih družb s kapitalom 264 milijonov lejev. V treh četrtletjih 1943. je bilo v Romuniji ustanovljenih 98 delniških družb, ki imajo skupaj nad 1 milijardo lejev kapitala.

Bilijon RM vojnih stroškov

V novoletni številki »N. W. Tagblatt« je objavil Günther Krebs celostranski članek o gospodarstvu v sedanji vojni. Iz njegovega članka posnemamo njegova izvajanja o sedanjih vojnih stroških. Krebs piše med drugim:

Produksijsko politične zahteve so v primeri s finančnimi potrebami narasle naravnost do astronomske višine. Po pred kratkim objavljenem strokovnjakem mnenju so znašali vojni stroški vseh vojujočih se držav približno en bilijon nemških mark.

V milijardah mark so imele naslednje države te stroške:

vojno leto	Anglija	USA	Nemčija
prvo	20.5	6	41.4
drugo	37.9	23.5	65.2
tretje	43.3	84.8	84.5
četrt	48.7	194.2	100.6
	150.4	308.5	291.7

vojno leto	Italija	Japonska	skupno
prvo	4.8	4.1	76.8
drugo	9.3	5.8	141.7
tretje	11.2	8.8	232.6
četrt	12.9	12.9	369.3
	38.2	31.6	820.4

K tem izdatkom velesil treba še prišteti izdatke Francije, nevtral-

nih držav, angleških dominionov, vseh v vojno zapletenih držav na Vzhodu in Jugovzhodu, predvsem pa tudi izdatke Sovjetske Rusije, za katere pa ni nikakih pravih podatkov. Anglija je o svojih vojnih izdatkih objavila zelo natančne podatke. Izdatki Nemčije se zrcalijo v davčnih dohodkih v državnih dolgovih. Gornje številke kažejo zlasti, kako so silno rasli z vsakim vojnim letom vojni izdatki.

Posebno zanimivo je vprašanje, v kakšni meri so se mogli v posameznih državah za prave vojne izdatke potrebni zneski kriti z rednimi dohodki in v kakšni meri z dolgi. Ob koncu novembra je izjavil državni tajnik dr. Reinhardt, da so dali davki kot glavna postavka dohodkov v državnem proračunu za 1942 34.7 milijarde mark. Skupno z drugimi donoski nemške države se je moglo pokriti z rednimi dohodki 33.7 milijarde mark finančnih potreb. Na drugi strani pa je finančna potreba Nemčije neprestano naraščala, da se je zadolžitev bolj stopnjevala ko dohodki. V prvih treh mesecih preteklega leta je bila zadolžitev za približno 66 milijard

višja ko v istem času prejšnjega leta. Večinoma so se povečali državni kratkoročni dolgi. V vseh vojskujočih državah se more ugotoviti, kako so se državni dolgi povečali kar skokoma. V odstotkih je narasel državni dolg od izbruha vojne v Nemčiji za 515%, na Japonskem za 290%, v Italiji za 170%, v USA za 257%, v Angliji za 116% in v Franciji za 174 odstotkov. Slika pa postane čisto drugačna, če se preračuna ves državni dolg na glavo prebivalca. V tem primeru izkazuje Anglija s 3928 mark na glavo prebivalca daleko največjo zadolžitev, dočim znaša zadolžitev Nemčije samo 2357 mark. Velika razlika med Nemčijo in Anglijo je nastala, ker so v angleškem državnem dolgu vštet tudi še dolgi iz prve svetovne vojne, dočim so bili v Nemčiji z inflacijo odpravljeni. Sedanja zadolžitev v USA na glavo prebivalca znaša 2750 mark. Tudi nevtralne države so se zaradi mobilizacije v sedanji vojni še enkrat tako zadolžile ko v prvi svetovni. V splošnem znašajo vojni stroški sedanje vojne približno še enkrat toliko ko v prejšnji.

Kriza angleške bombažne industrije

Angleška bombažna industrija je doživela v tej vojni strukturalne izpremembe, ki so v skladu s splošnim razvojem angleškega gospodarstva, da se namreč namesto neomejene liberalistične podjetniške svobode vedno bolj uveljavlja državno vodenje gospodarstva. Že l. 1940. se je moral zaradi vedno bolj pičlih dobav in hitremu kopnenju zalog ustvariti državni aparat za razdeljevanje blaga. Zaradi tega se je tudi morala zapreti Liverpoolska bombažna borza. Blago se je naravno dodeljevalo z ozirom na vojne nujnosti. V civilnem sektorju so se pospeševale izvozne pošiljke, toda kontingenti so se omejili, in sicer najprej na 50%, nato pa na 25 odstotkov predvojnne višine.

Močna pritegnitev bombažne industrije k vojaškim dobavam ni nikdar mogla zasenčiti izvoznega problema te industrije, ki je bila od nekdaj najvažnejša izvozna panoga Anglije in ki je bistveno pripomogla k njenemu bogastvu. Zato se ni čuditi, če je neprestano nazadovanje te industrije vzbudilo v vsem angleškem gospodarstvu težke skrbi. Zlasti pa vznemirjata bombažno industrijo naslednji vprašanji: Bombažni dovozi, ki so za silo zadostovali v zadnjih letih za vojaške in civilne potrebe, nikakor niso za bodočnost zagotovljeni. Tako opozarja »Manchester Guardian«, da so sicer svetovni presežki bombaža s 23.6 milijona bal visoki, da pa so velike prevozne težkoče in da tudi svetovna potreba še vedno narašča. Po najnovejših cenitvah se računa, da bo dala žetev 1943 11.7 milijona bal proti 12.8 milijona balam v l. 1942. Ta količina pa ne more kriti potrebe, tem manj, ker je ponudba boljših vrst iz USA padla. Še bolj vzbuja skrbi pomanjkanje delovnih sil. V zvezi z racionalizacijo podjetij in ustavitvijo nekaterih podjetij z odtegnitvijo delavcev iz bombažne industrije za vojno industrijo se ni postopalo vedno do-

volj preudarno. Število izučenih delavcev se je zato v bombažni industriji bolj skrčilo, kakor pa bi se smelo z ozirom na pomembnost te važne izvozne industrije. Sedaj so v Angliji to napako spoznali in minister za delo je izdal naredbu, da se morajo vse žene v starosti od 18. do 55. leta, ki so po letu 1935. kdaj koli delale v bombažni industriji, javiti pri uradih za delo. Če niso zaposlene v kateri koli važni vojni industriji, morajo zopet sprejeti delo v bombažnih tovarnah. Računajo, da bo s tem dobila bombažna industrija od 80.000 ženskih delavskih sil približno 20.000.

Pri koncentraciji bombažne industrije le na podjetja največje storilnosti ni imela angleška vlada srečne roke. Mnogo več obratov je moralo ustaviti obratovanje, kakor pa bi bilo pri pametni racionalizaciji potrebno. Mnoga srednja podjetja, ki so bila za izvoz zelo važna, so ustavila obratovanje. Iz vseh teh vzrokov ni moglo nazadovanje izvoza angleške bombažne industrije presenetiti. Izvoz bombažnega sukanca je padel od 22.9 milijona funtov v prvih devetih mesecih 1941 na 14.4 milijona funtov v istem času 1943. Še bolj je nazadoval izvoz posameznih bombažnih izdelkov, in sicer od 556.6 v l. 1941. na 293.4 milijona kvadratnih jardov v l. 1943.

V angleških spekulativnih krogih upajo, da se bo začela po vojni za bombažne izdelke visoka konjunktura, ker bo povsod silno povpraševanje po teh izdelkih. Z druge strani pa se poudarja, da je po prvi svetovni vojni nastala po le kratkotrajni pretirani konjunkturi kmalu zelo dolgotrajna depresija, od katere se je bombažna industrija opomogla komaj ob izbruhu sedanje vojne. S kakšno zaskrbljenostjo gledajo v Angliji na bodoči razvoj, kaže tudi to, da so se v svo zadevo vmešale tudi strokovne organizacije. V posebni spomenici zahtevajo socializacijo

te najvažnejše angleške izvozne industrije. Vse bombažne predilnice in tkalnice naj bi kupila država in upravljal naj bi jih poseben urad, v katerem bi morale biti zastopane tudi strokovne organizacije.

Največja nevarnost za angleško bombažno industrijo pa grozi iz Amerike. V Južni Ameriki nastaja nova bombažna industrija. Kakor poroča »Manchester Guardian« je Brazilija v l. 1937. izvažala mesečno po pol milijona jardov bombažnega blaga. V juliju 1943. pa je dosegel ta izvoz že 30 milijonov jardov. Brazilijska bombažna industrija si je zlasti osvojila ves južno-ameriški trg in se začela uveljavljati tudi na afriškem trgu. V juliju 1942. je dobavila v Južno Afriko že 9 milijonov jardov ter s tem dosegla nekdanje angleške dobave v Južno Afriko. Se bolj temni oblaki pa prihajajo iz Združenih držav Sev. Amerike. Potrošna statistika v USA kaže, da se je v USA v sedanji vojni potrošnja zvišala od 6.9 na 11.1 milijona bal, dočim je v drugih deželah padla od 21.7 na 13.7 milijona bal. Potrošnja v USA se je torej podvojila, v drugih deželah pa nazadovala več ko za tretjino. Po ameriških uradnih poročilih ni računati s tem, da bi zaradi zmanjšanja vojnih naročil padel obseg proizvodnje ameriške bombažne industrije, temveč je mnogo bolj verjetno, da bo ameriška bombažna industrija skušala prevzeti dediščino Manchesterja. Da bi britanska bombažna industrija znova dosegla prejšnjo višino, to si ne upajo misliti niti angleški optimisti. Mnogi angleški bombažni industrijci se danes ne sprašujejo, kako se naj po vojni orientirajo glede izvoza, temveč v katero deželo naj se preselejo s svojim obratom.

(Po »N. W. Tagblattu«.)

Daruite za Zimsko pomoč!

Kmetijska bilanca na vzhodu

Vojaški upravni oddelni šef dr. Stock je podal v listu »NS-Landpost« kmetijsko bilanco vzhoda. Uvodoma je naglasil, da se je že takoj od izbruha vojne na vzhodu poudarjalo, da ostane težišče nemške prehrane slej ko prej doma. Kmetijska naloga vzhoda je bila samo ta, da zamaši morebitne vrzeli v domači nemški prehrani. Navzlic mnogim težavam se je mogla ta naloga v celoti izvesti. Oskrba čet z najvažnejšimi pridelki se je mogla skoraj vedno zagotoviti iz zasedenega ozemlja, kar je pomenilo veliko razbremenitev za domovino. Že v drugem gospodarskem letu se je proizvodnja razvijala po nemškem načrtu. Posledica tega je bila, da se je takoj v vzhodnih pokrajinah proizvodnja povečala. Pri tem je treba upoštevati, kako dostikrat se je fronta spremenila, kar je naravno povzročalo velike težkoče. Vendar se je mogla površina z žitom obdelane zemlje v drugem letu podvojiti, oljnatih rastlin pa se je posejalo tri in polkrat toliko. Napačno bi bilo reči, da so bila od nas opuščena ozemlja za nas gospodarsko brez vrednosti. Toda izguba tega ozemlja ne more bistveno zadeti naše oskrbe, ker je težišče nemške kmetijske proizvodnje še naprej v Nemčiji. Tudi pri določevanju državnih obrokov prehrane so se že iz transportnih razlogov upoštevala predvsem ozemlja, ki so se lahko udobno dosegla. Poleg tega pa so se mogla pred izpraznitvijo krajev najbolj vredne zaloge semen, živine in orodja rešiti iz opuščenih krajev.

Presežek žitnega pridelka v Romuniji

Med najvažnejšimi gospodarskimi problemi Romunije je tudi izvažanje presežkov žitnega pridelka. Dnevnik »Ecoule« zatrjuje, da je tudi za letos žitni izvoz urejen, čeprav je bilo treba premagati razne vojne zapreke. Z nekaterimi deželami so se pogajanja glede žitnega izvoza. Po pogodbi s Finsko je izvoz nekaj tisoč vagonov žita že zagotovljen. Pri pogodbi s Svico je treba še počakati na izpolnitev nekaterih pogojev, pred zaključkom pa so tudi pogajanja s Turčijo, ki bo prevzela 5000 do 6000 vagonov romunskega žita. Za začetek so v Turčijo že poslali 600 vagonov žita. Velik del presežka žitnega pridelka pa bo kakor prejšnja leta tudi letos prevzela Nemčija, s katero je Romunija v najtesnejši gospodarski zvezi. Potrošnja in promet najvažnejšega romunskega kmetijskega proizvoda sta tako tudi za letošnje leto zadovoljivo urejena.

Valutni načrti USA

Stremljenje, da bi se pripravilo obvladanje sveta z valutnimi ukrepi, je v Združenih državah Sev. Amerike poročilo načrt, da bi se sklicala mednarodna valutna konferenca. Povabila so bila razposlana na 24 narodov. Brez dvoma bo konferenca razpravljala o znanem načrtu Morgenthaua, da se ustvari mednarodni stabilizacijski fond v višini 8 milijard dolarjev in da se ustanovi svetovna banka za obnovo z glavnico 10 milijard dolarjev. USA hočejo očitno izkoristiti svojo trenutno premoč v anglosaškem svetu in utrditi svojo premoč predvsem v zapadni zemeljski polobli.

Važno opozorilo za hišne lastnike!

Davčna uprava Ljubljana mesto razglasi:

Vsi lastniki hiš, ki imajo iz katerega koli vzroka prazno stanovanje ali lokale na dan 1. januarja 1944, se opozarjajo, da prijavijo v smislu čl. 40 zak. o neposrednih davkih prazno stanje najkasneje do 14. januarja 1944.

Kdor ne vloži prijave v tem roku, temu se bo odpisala zgradarina radi praznega stanja še-le od dneva, ko bo davčna uprava prejela prijavo.

Prijavo, spisano na taksnem papirju po 6 L je oddati pri davčni upravi.

Uspešno delovanje tobačne zadruge v Vzhodni marki

Leta 1939. je bila ustanovljena Tob. zadruga Vzhodne marke (Ost-märkische Tabak-Genossenschaft), ki prideluje tobak v južnovzhodnem delu bivše Nižje Avstrijske ter v vzhodni Štajerski. Nekdaj zelo uspešno pridelovanje tobaka v teh pokrajinah je bilo ustavljeno v dobi cesarja Jožefa II. zaradi sporov, ki so nastali med pridelovalci in davčno upravo. Med prvo svetovno vojno, ko ni bilo prave kontrole, so kmetje pridelovali za sebe še precej tobaka, in po vojni je bila nekdanji avstrijski tobačni režiji večkrat predlagana obnova tobačnih nasadov. Pred enajstimi leti je avstrijska monopolska uprava pridelovanje tobaka sicer dovolila, zaradi sabotaže od strani tobačne nabavne komisije pa ni prišlo do obnove tobačnih kultur. Leta 1939. je imela tobačna zadruga za pridelovanje tobaka na razpolago samo okrog 20 ha, naslednje leto so se tobačni nasadi razširili na 76 ha, lani pa na 110 ha. V začetku je imela zadruga samo 7, zdaj pa ima v raznih krajih že 29 sušilnic. Leta 1939. je bilo 145, zdaj pa je že nad 600 pridelovalcev tobaka, ki imajo povprečni hektarski pridelek 19 do 20 metrskih stotov. Zadruga ima dobre naprave za fermentacijo tobaka. Leta 1940. je predelala okrog 100 tisoč kg, leta 1942. že nad 150.000 kilogramov, lani pa nad 200.000 kg lastnega tobačnega pridelka.

Stanovanjska posojila na Madžarskem

Deželna zadruga za gradbo malih stanovanj vodi že 18 let stanovanjsko akcijo v manjših madžarskih krajih. V tej dobi je zadruga dala okrog 45.000 posojil v skupnem znesku okrog 62 milijonov pengö. Dočim je bilo l. 1941. plačanih samo 94% zapadlih rent, se je v zadnjem poslovnem letu to plačilo zvišalo na 115%. V tem se tudi vidi, da se je gmotno stanje madžarskih kmetov zboljšalo. Leta 1942. je podelila zadruga 544 novih stanovanjskih posojil v skupnem znesku 1 milijona pengö. Ker se posojila v redu odplačujejo, ima zadruga na razpolago večje kredite, kar pa gradbene akcije ne more pospešiti, ker se zvišujejo cene gradbenega materiala. Ta draginja je razvidna tudi iz višine posojil. Povprečna višina posojil se je od nekdanjih 1500 pengö dvignila lani na 2600 pengö. Nova posojila se delijo po 4% za 30, po 6% pa za 20 let. Zadruga je že mnogim svojim članom s posojili pripomogla do skromnih domov.

Tekma med srebrom in zlatom

Angleži in Američani so že od nekdaj pristaši in zagovorniki takozvane zlate valute, zdaj med vojno se pa tudi med njimi kažejo znaki tekme, ki gre na rovaš zlata. Američani izkoriščajo svoj položaj vojnega dobavitelja na ta način, da zmanjšujejo veljavo in vrednost angleškega bogastva zlata. V tekmo z zlatom so poslali — srebro.

L. 1938. je prišlo v angleško posest 634 ton zlata ali 55% vse svetovne produkcije, pri čemer pa še ni upoštevano zlato, ki so ga izkopal angleške družbe v deželah, ki so izven britanskega imperija. V Južni Afriki in Rodeziji so našli 404 tone, Avstralija, Tasmanija in Nova Zelandija so ga dale skupaj 65 ton, Kanada 147 ton, Britanska Guayana, Indija in ostale kolonije pa 18 ton. Od vsega kapitala, ki ga ima Anglija vloženega v Afriki, gre 55% za zlato rudnike Južnoafriške unije.

Združene države Severne Amerike že nekaj let ne store ničesar, da bi se svetovna proizvodnja zlata obdržala na svoji višini. Baš nasprotno; neposredno so povzročile, da se je svetovna proizvodnja zlata od l. 1941. do 1942. znižala od 39.9 na 36 milijonov unč. Vsa proizvodnja zlata je namreč odvisna od zakladnega urada v Washingtonu in če se ta obotavlja pri nakupovanju zlata, potem se proizvodnja skrči. Že od leta 1941. se to dogaja pod pretvezo, da je treba pospešiti produkcijo drugih, za vojno industrijo važnih kovin in da zlato, ki zdaj ni tako važno, lahko počaka.

Za v vojni zelo važno kovino pa so Američani proglasili srebro, ker imajo prednost pri tej pro-

izvodnji, kakor je razvidno iz naslednjega: L. 1938. je znašala svetovna proizvodnja srebra 8.400 ton. Od tega je prišlo na Mehiko 30.5%, na Združene države 22%, na Kanado 8.5%, na Peru 7.5%, na Avstralijo 5.5%, na ves ostali svet pa 26%.

Na tekmo med srebrom in zlatom so se v Združenih državah pripravljali že nekaj let. Ameriški zakladni urad je od l. 1934. do 1942. nakupil po svetu okrog 95 tisoč ton srebra. Te velike zaloge so čakale, da bo srebro proglašeno za v vojni industriji zelo važno kovino. Ko se je to zgodilo, se je morala oglašiti Anglija, ki potrebuje srebro v nadomestilo za izčrpane zaloge kositra.

»N. Wiener Tagblatt« navaja, da je Anglija dobila iz Kanade 1.75, iz USA pa 3.25 milijona unč srebra. Dve tretjini od tega je prevzela industrija, ena tretjina pa je bila uporabljena za nove kovance, ker se je obtok papirnatega denarja povečal za 25%. Industrijska potrošnja srebra pa močno narašča tudi v Združenih državah. Že l. 1942. je znašala okrog 11.000 ton, torej skoraj eno osmino od zalog srebra, ki jih je zakladni urad zbral v devetih letih. Od konca l. 1942. se v Združenih državah uporablja srebro samo v vojni industriji. Morda je bila civilna potrošnja ustavljena predvsem zaradi tega, da bi se bolj podčrtala vloga srebra v vojni industriji, na vsak način pa pričakuje Amerika od svoje politike s srebrom veliko korist. Anglija dobiva od Amerike srebro na posodo in ga bo morala točno vrniti po vojni. Če ga ne bo imela, ga bo pa morala plačati z zlatom.

Švicarski prometni načrti

V posesti važnih prehodov čez Alpe je postala Švica že zgodaj močno razvita prehodna dežela v evropskem prometu. To je dvignilo njeno industrijsko produktivnost, po svojem železniškem omrežju pa je Švica zdaj celo pred Nemčijo. V Nemčiji pride na 100 kvadratnih kilometrov 12 km železniške proge, v Švici pa 14 km, kar je mnogo za deželo, ki je v goratih krajih le redko naseljena. Kot važna prehodna dežela v središču kontinenta pripravlja Švica zdaj med vojno razne prometne načrte za povojno dobo. Pri tem se ne ukvarja samo z zboljšanjem svojih železniških in cestnih prog, temveč jemlje v svoje načrte za bodočnost tudi prometne proge po vodi in v zraku, ker boče vlogo prometnega otoka zamenjati z važno funkcijo mednarodnega prometnega vozla.

»Neues Wiener Tagblatt« poroča, kako so nedavno v Zürichu strokovnjaki prometa in turizma ter predstavniki zvezne uprave razpravljali o raznih prometnih načrtih. V ospredju razprav so bili seveda problemi, ki bi jih lahko označili s tekmovalcem med cesto in železnico. Vojna je sicer to tekmovalstvo prekinila, avtomobil je bil iz tekmovalstva izločen, a ker bo po vojni spet nastopil kot močan tekmelec železnice, smatrajo predstavniki železniškega prometa za potrebno, da se že zdaj določijo nekakšne meje med

železniškim in cestnim prometom. Ker so predstavniki avtomobilizma ravno tako ali pa še bolj vneti kakor predstavniki železnice, je taka razmejitev nemogoča in v uvidevnosti, da tekmovalstva med avtomobilom in železnico ne bo konec, je dala konferenca nekaj dobrih smernic za delovanje švicarskih zveznih železnic. Z elektrifikacijo so se švicarske zvezne železnice uvrstile med najmoderneje železnice na svetu, pri tem pa tudi tako obremenile, da so potrebne temeljite sanacije. Da se zviša njih rentabilnost, bo treba posvečati večjo pozornost krajšim progam, ki vežejo mesta z zaledjem.

Cestno omrežje se mora ravnati po pomenu in zahtevi avtomobilizma, ki bo po vojni brez dvoma imel v tujem prometu še večjo in važnejšo vlogo. Sicer so pa načrti za razširitev in zboljšanje cestnega omrežja potrebni in važni tudi zaradi tega, da ne bo brezposelnosti v začetku povojne dobe in da bodo rezerve delovnih moči opravile delo, ki je trajne vrednosti.

O vsem tem so bile po mnenju poročevalca stvarne in koristne razprave, preveč optimizma in tudi nekaj fantazije pa se je pokazalo potem, ko so prišli na vrsto načrti vodnih poti in svetovnega zrakoplovnega pristanišča v Švici. Načrt predora skozi Alpe bo zaradi ogromnih stroškov še

dolgo utopija, govoriti pa se da o zvezi Švice z morjem po vodni poti. O tem sta dva velika načrta. Prvi predvideva zvezo Rena in Rohne čez Aaro ter Neuenburško in Zenevsko jezero s priključitvijo na pristanišče Marseilleja, drugi pa zvezo Locarna z Adrijom čez reko Po. Od švicarske in nemške strani je že izdelan načrt plovbe po Renu od Basela do Bodenskega jezera. To v industrijski obmejni pokrajini ležeče jezero bo gotovo zelo važno notranje pristanišče, ko bo po Donavi urejena neposredna zveza z južnovzhodnimi evropskimi deželami.

Kar se tiče bodočega zračnega prometa, pa je treba predvsem

ugotoviti, kakšno vlogo bi mogla v njem podvesti Švica. Mogoče je samo dvojje. Ali bo Švica v mednarodnem zračnem prometu delničar z lastno proizvodnjo letal, lastnimi zrakoplovnimi družbami in z velikim centralnim letališčem ali pa bo samo prometni posrednik in pomočnik med velikimi mednarodnimi letališči. Kakor vsi kaže, se bo morala zadovoljiti drugo vlogo, ker jo bodo države, ki so zdaj v vojni, pokosile s svojo proizvodnjo letal in s preizkušnimi strokovnimi močmi, in ker bo imel mednarodni zračni promet svoja centralna pristanišča v deželah, kjer ni takih vremenskih sprememb kakor v Švici.

Gostilničarski vestnik

Zvišana trošarina na alkoholne pijače

Šef pokrajinske uprave v Ljubljani je izdal odlok, da smejo točileci alkoholnih pijač — gostilničarji in trgovci — pribiti k odobrenim cenam dejansko plačano razliko med staro in novo mestno trošarino. Znesek razlike morajo trgovci z vinom na debelo na računih izkazati posebej. Kontrolnim organom je upravičenost pribitka dokazati s plačilno boletno Mestnega trošarinskega urada.

Prodaja tobaka

Glede na racioniranje razdelitve tobaka med potrošnike je Pokrajinska uprava do nadaljnjega odobrila prodajo tobačnih izdelkov samo samostojnim trafikam, to se pravi onim, ki se bavijo izključno samo s prodajo to-

bačnih izdelkov, odvzela pa je prodajo tobaka nesamostojnim trafikam (tistim, ki se pečajo še s kako drugo trgovino). Zato je odvzeta pravica prodaje tobačnih izdelkov tudi večini gostilniških podjetij, izjemoma pa jim je dovoljeno le, če v njih bližnjem okolišju ne posluje nikaka samostojna trafika; čim pa bo odprta tudi v njih sosesčini kaka samostojna trafika, bo odvzeta pravica prodaje tobačnih izdelkov tudi gostilnam kot nesamostojnim trafikantom.

Odločba Pokrajinske uprave glede prodaje tobaka je neizpodbitna, seznam trafikantov pa je objavljen v dnevnem časopisu, vsak pa se lahko informira tudi pri glavni zalogi tobačnih izdelkov, ali mu je prodaja tobaka dovoljena ali ne.

Sindikata gostilniških podjetij.

Gospodarske vesti

Novi hrvatski državni proračun izkazuje skupno 43.5 milijarde kun izdatkov in sicer so proračunani izdatki splošne državne uprave na 31.59, izdatki državnih podjetij pa na 11.9 milijarde kun.

Hrvatski finančni minister je s posebno naredbo predpisal, da morajo vsa veletrgovinska podjetja voditi dvojno knjigovodstvo. Redne trgovske knjige morajo voditi vsa transportna podjetja, hoteli, zdravilni, lekarnarji, samostojni inženirji in arhitekti, gostilničarji, detaljni trgovci in večja obrtniška podjetja.

Vsa hrvatska podjetja, ki proizvajajo stavbeni material, so sedaj pod državnim nadzorstvom. Vse zaloge se bodo popisale. Zaloge, ki bi se iz spekulativnih namenov zadrževale, se bodo prisilno prodale. Cement, opeka in steklo se smejo prodajati v prvi vrsti za potrebe vojnega gospodarstva in za javne potrebe.

Na Slovaškem se je pri davčnih dohodkih nad 40.000 Ks uvedel poseben dodatek k pridobitini v višini 30%. Pri dvojnih zasluhkih v eni rodbini so ta dodatek zvišali še za 10%, pri dohodku nad 80.000 Ks pa za 15%. Davkoplačevalci z 2 ali več otroki so prosti dodatka pri dohodku do 80 tisoč Ks.

Za prodajo izdelkov nemške družbe I. G. Farbenindustrie po njenih za-

stopnikih so se v Romuniji uradno določile naslednje premije: za kemične proizvode 4, za fotografske proizvode 5 in za farmacevtske izdelke 2 odstotka.

Javna uprava v Češko-Moravski se je po zaslugi nemškega državnega ministra za Češko-Moravsko zelo poenostavila. Predvsem se je skrajšal uradni pot in najvišje upravne oblasti so se znatno razbremenile. Srednje oblasti morejo sedaj v mnogih vprašanjih same odločati. Meja za bagatelke se je zvišala od 200 na 500 lir.

Na Švedskem računajo, da bo obrtna delavnost v novem letu nekoliko nazadovala. V novem proračunu so namreč dohodki državnih železnic proračunani le na 515 milijonov švedskih kron, dočim so bili za leto 1943. proračunani v višini 545 milijonov kron. Računajo torej, da bo tovarni promet nazadoval.

Predsednik angleške trgovinske zbornice minister Dalton je izjavil, da bo v Angliji tudi po vojni še nekaj časa racionirana potrošnja oblačil.

Da bi se povečala proizvodnja v angleških premogovnikih, se bodo ustanovila po poročilu »Daily Maila« v premogovnikih posebna sodišča.

V A L V A Z O R J A

(2. izdaja)

prodam

Več v upravi »Trgovskega lista« (Trgovski dom)

Tel.: 39-22 **K. PEČENKO**

trgovina z usnjem in čevljarškimi potrebščinami

Liubljana, Sv. Petra cesta šte. 41

Cement in strešno lepenko

dobavi po izjemni ceni tudi v vagonskih pošiljkah
tvrdka

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino v Ljubljani

Splošno kreditno društvo

I. Z. Z. O. Z. v Ljubljani, Ulica 3. maja 5

izvršuje vse denarne posle. Sprejema vloge na hranilne knjižice in na tekočih računih. — Telefon št. 38-84

barva, plesira in kemično snazi
že v 24 urah obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo
tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova 3
Telefon št. 22-72.